

TILKENDEGIVELSE

i FV 2019.0077

Lærernes Centralorganisation (LC)
for Uddannelsesforbundet
(advokat Jacob Goldschmidt)

mod

Fonden Studieskolen Business
(advokat Birgit Gylling Andersen)

1. Uoverensstemmelsen

Sagen angår, om Fonden Studieskolen Business efter den 1. august 2018, hvor Studieskolen ophørte med undervisning i medfør af lov om danskuddannelse til voksne udlændinge m.fl. i henhold til en aftale herom med Københavns Kommune, fortsat udfører undervisning i dansk for voksne, der er omfattet af den tiltrædelsesoverenskomst, der er indgået mellem Studieskolen og Uddannelsesforbundet. Hvis dette ikke er tilfældet, angår sagen i anden række, om Studieskolen er forpligtet til at søge at indgå en overenskomst om nye opgaver, der ikke er omfattet af tiltrædelsesoverenskomsten.

2. Påstande

Klager har nedlagt følgende påstande:

Principalt

Fonden Studieskolen Business skal anerkende, at der også efter 1. august 2018 foregår undervisning i dansk til voksne udlændinge ved Studieskolen i København omfattet af den mellem parterne indgåede tiltrædelsesoverenskomst.

Subsidiært

Studieskolen skal anerkende at være forpligtet til at indgå overenskomst om nye opgaver, som ikke måtte være omfattet af tiltrædelsesoverenskomsten.

Indklagede har nedlagt påstand om frifindelse.

3. Sagens behandling

Sagen blev hovedforhandlet den 20. november 2019 med højesteretsdommer Hanne Schmidt som opmand. Som sidedommere udpeget af klager fungerede Jens Erik Dam, vicesekretariatschef, Leder af Forhandlingsenheden i Uddannelsesforbundet, og Jon Kowalczyk, Lærernes Centralorganisation, og som sidedommere udpeget af indklagede fungerede Charlotte Lorenzen, direktør for Fonden Studieskolen Business og Foreningen Studieskolen, og advokat Marianne Lage.

Der blev afgivet forklaring af A, konsulent i Uddannelsesforbundet, B, tidligere direktør i Fonden Studieskolen Business, C, tidligere lærer ved Studieskolen, D, souschef med ansvar for forretningsudvikling, Studieskolen, og E, afdelingschef Fonden Studieskolen Business.

Efter bevisførelse og procedure voterede rettens medlemmer. Da der efter votering ikke var flertal for en afgørelse blandt de partsudpegede medlemmer af voldgiftsretten, skal sagen afgøres af opmanden. Parterne var enige om, at sagen kan afsluttes med opmandens tilkendegivelse og uden en fuldstændig sagsfremstilling, gengivelse af forklaringer og parternes procedurer.

4. Sagsfremstilling og overenskomstgrundlag

Studieskolen i København blev oprindelig etableret for at udføre undervisning i sprog inden for rammerne af lov om fritidsundervisning, nu lov om folkeoplysning, og udførte denne virksomhed under en forening (Foreningen). Da Studieskolen begyndte også at udbyde sprogun-

dervisning på kommercielle vilkår, etablerede skolen Fonden Studieskolen Business (Fonden), der stod bag skolens kommercielle virksomhed.

I 2004 indgik Studieskolen aftale med Københavns Kommune om, at skolen skulle varetage opgaver for Københavns Kommune efter lov om danskuddannelse for voksne udlændinge m.fl. Skolen blev samtidig godkendt af Integrationsministeriet som prøveafholdende udbyder af danskuddannelse til voksne udlændinge. Skolen underviste på niveau 3 på danskuddannelsen, og undervisningen foregik i "Danskafdelingen", der da var placeret under Foreningen.

I 2005 indgik Studieskolen, Danskafdelingen, en tiltrædelsesoverenskomst med Landsforbundet af Voksen- og Ungdomsundervisere (nu Uddannelsesforbundet), hvorefter Studieskolen tiltrådte den til enhver tid gældende Overenskomst for lærere ved Sprogcentre, der er indgået mellem KL og Lærernes Centralorganisation. I tiltrædelsesoverenskomsten hedder det bl.a.:

"TILTRÆDELSESOVERENSKOMST

§ 1

Nærværende tiltrædelsesoverenskomst er gældende for lærere m.fl. ansat til danskuddannelse til voksne udlændinge m.fl. (p.t. lov 375) ved Studieskolen, Danskafdelingen i København og evt. tilsvarende virksomhed (lov 375), som Studieskolen har ansvar for.

§ 2.

Bestemmelser om løn- og ansættelsesvilkår er omfattet af den til enhver tid gældende overenskomst for lærere m.fl. ved sprogcentre med tilhørende protokollater, der er indgået mellem Kommunernes Landsforening/Københavns Kommune og Lærernes Centralorganisation (har samme dækningsområde).

§ 3.

De til enhver tid gældende hovedaftaler, der er indgået mellem Kommunernes Landsforening/Københavns Kommune og Lærernes Centralorganisation, er gældende for de ved Studieskolen, danskafdelingen ansatte lærere m.fl. ved danskuddannelse til voksne udlændinge m.fl. (lov 375)."

Hovedaftalen nævnt i tiltrædelsesoverenskomstens § 3 indeholder i §§ 4, 5 og 6 følgende bestemmelser:

"Kapitel 2. Parternes formål

...

§ 4. Fastlæggelse af løn- og ansættelsesvilkår

Løn og ansættelsesvilkår bør fastlægges ved kollektive overenskomster.

Kapitel 3. Interessetvister

§ 5. Overholdelse af overenskomsten

Selv om en overenskomst er opsagt og udløbet, er parterne forpligtet til at overholde dens bestemmelser, indtil den er fornyet, eller der er iværksat arbejdsstandsning, jf. § 7.

§ 6. Forhandling af ny overenskomst

Hvis en overenskomst er opsagt, eller der er fremsat begæring om forhandling om indgåelse af en overenskomst, optages der forhandling om fornyelse/indgåelse af overenskomsten senest 1 måned efter opsigelsen/begæringen.

Forhandlingerne om indgåelse af ny overenskomst tilrettelægges således, at den nye overenskomst søges indgået, inden den opsagte overenskomst udløber.”

Lærere, der underviste på danskuddannelsen i Studieskolens Danskafdeling, blev herefter i medfør af tiltrædelsesoverenskomsten ansat og lønnet på vilkårene i Overenskomst for lærere ved Sprogcentre, der er indgået mellem KL og Lærernes Centralorganisation.

Overenskomsten omfattede imidlertid kun de lærere, der underviste i Studieskolens Danskafdeling. De lærere, der underviste på Studieskolen i henhold til lov om folkeoplysning, blev aflønnet med timeløn i henhold til bekendtgørelse om løn og ansættelsesvilkår for ledere og lærere ved undervisning mv. efter lov om støtte til folkeoplysende voksenundervisning (Folkeoplysningsloven), mens lærere, der underviste på Studieskolens sprogundervisning på kommercielle vilkår, blev ansat og aflønnet med timeløn i henhold til individuelle ansættelsesaftaler mellem den ansatte og Fonden.

Aftalen mellem Københavns Kommune og Studieskolen om danskuddannelse på niveau 3 til voksne udlændinge m.fl. blev fornyet i 2008. Ifølge aftalen havde Studieskolen under en række betingelser pligt til at optage en person til danskuddannelse, hvis personen var henvist af Københavns Kommune. Studieskolen fik betaling fra Københavns Kommune for undervisningen. Studieskolen kunne tillige optage personer til danskuddannelse, hvis personen var henvist af en anden kommune.

I juli 2013 indgik Studieskolen en aftale med Københavns Kommune om, at Studieskolen for kommunen tillige skulle varetage arbejdsmarkedsrettet danskundervisning – intro-dansk i henhold til lov om danskuddannelse af voksne udlænding m.fl. Kommunen henstillede ifølge aftalen, at lønninger for lærere, der varetager undervisning efter lov om danskuddannelse, som minimum følger aftalen mellem Københavns Kommune og Lærernes Centralorganisation på området.

Københavns Kommune opsagde i 2017 aftalen med Studieskolen om danskuddannelsen til ophør den 31. december 2017, idet opgaven med varetagelsen af danskuddannelse til voksne udlændinge i henhold til loven om danskuddannelse af voksne udlændinge m.fl. skulle i udbud. Dog indgik Københavns Kommune og Studieskolen et tillæg til aftalen fra 2008, hvorefter parterne var enige om at forlænge aftalen i perioden fra 1. januar 2018 til 31. juli 2018. Herefter ophørte aftalen automatisk uden yderligere opsigelse fra parternes side.

I forbindelse med kommunens udbud placerede Studieskolen Danskafdelingen under Fonden, der fortsatte som part i tiltrædelsesoverenskomsten.

Fonden afgav bud på opgaven med varetagelse af danskuddannelsen for Københavns Kommune. I marts 2018 stod det klart, at Fonden ikke vandt udbuddet. Fonden opsagde herefter samtlige ca. 60 lærere, der var tilknyttet danskuddannelsen. I juni 2018 meddelte Udlændin-

ge- og Integrationsministeriet, at skolen med virkning fra 1. august 2018 ikke længere var prøveafholdende udbyder af danskundervisning.

Med virkning fra 1. juli 2018 havde Folketinget besluttet, at udlændinge, der skal tage danskuddannelsen i henhold til loven om danskuddannelse til voksne udlændinge m.fl., skulle betale en egenbetaling på 2.000 kr. Det var også muligt for udlændinge at modtage danskundervisning andre steder end ved de kommunale tilbud om danskuddannelse. Fonden tog på denne baggrund initiativ til at udbyde undervisning i dansk mod egenbetaling, der kunne medvirke til at fastholde de elever, der havde begyndt danskuddannelsen på Studieskolen, og som kunne tiltrække nye elever, der ligeledes skulle gennemføre den lovbaserede danskuddannelse, med henblik på, at eleverne modtog undervisningen som selvstuderende på Studieskolen og kunne aflægge prøver på andre sprogskoler, der havde godkendelse hertil.

For at få løst opgaven med holdundervisning af voksne udlændinge tilbød Studieskolen ca. 20 af de afskedigede lærere med virkning fra den 1. august 2018 at blive ansat på individuelle kontrakter som de øvrige lærere ansat i Fonden.

Den 5. oktober 2018 sendte Uddannelsesforbundet en mail til B, Studieskolen. Det fremgår heraf, at Uddannelsesforbundet var orienteret om, at Studieskolen havde holdt møde med repræsentanter fra skolens lærergruppe og havde præsenteret et foreløbigt udkast til en overenskomst med lærerne. Uddannelsesforbundet bemærkede, at forbundet med tilfredshed læste udkastet således, at dækningsområdet ikke omfatter det område, der er dækket af tiltrædelsesoverenskomsten. Samtidig udtalte Uddannelsesforbundet, at forbundet ikke kunne acceptere, at der blev indgået aftale med lærergruppen på husniveau, og oplyste, at Uddannelsesforbundet gerne indgik i forhandlinger med Studieskolen om en overenskomstdækning også af undervisning uden for tiltrædelsesoverenskomstens område.

Den 5. november 2018 indgik Fonden Studieskolen Business og foreningen af undervisere ansat af Fonden Studieskolen Business en overenskomst, der dækker alle ansatte, der underviser i Fonden. Det fremgår af overenskomsten, at den ikke omfatter teknisk-administrativt personale, ligesom arbejde omfattet af tiltrædelsesoverenskomst mellem Studieskolen, Danskafdelingen (i dag Fonden) og Landsforbundet af Voksen- og ungdomsundervisere (i dag Uddannelsesforbundet) heller ikke er omfattet af overenskomstens dækningsområde.

Aftalen indebærer aflønning med månedsløn, og lærere i Fonden, der tidligere var timelønnede, overgik herefter til månedlig løn.

5. Loven om danskuddannelse til voksne udlændinge m.fl.

Tiltrædelsesoverenskomsten omfatter i henhold til overenskomstens § 1 som beskrevet ovenfor "lærere m.fl. ansat til danskuddannelse til voksne udlændinge m.fl. (p.t. lov 375) ved Studieskolen, danskafdelingen i København, og evt. øvrig tilsvarende virksomhed (lov 375), som Studieskolen har ansvar for".

Den nævnte lov, lov nr. 375 af 28. maj 2003 om danskuddannelse til voksne udlændinge m.fl., er ændret adskillige gange, og nu gælder lovekendtgørelse nr. 901 af 19. august 2019 om danskuddannelse til voksne udlændinge m.fl.

Ifølge loven er formålet med uddannelse i dansk som andetsprog (danskuddannelse) at bidrage til, at voksne udlændinge opnår nødvendige dansksproglige kompetencer og viden om kultur- og samfundsforhold i Danmark, så de kan blive deltagende og ydende medarbejdere på lige fod med samfundets øvrige borgere. Danskuddannelse skal bidrage til, at voksne udlændinge så hurtigt som muligt efter at have fået opholdstilladelse i Danmark tilegner sig færdigheder i at forstå og anvende det danske sprog og opnå kendskab til det danske arbejdsmarked, så de herved får mulighed for at komme i beskæftigelse og bliver i stand til at forsørge sig selv.

Det er i henhold til lovens § 2 kommunalbestyrelsen, der tilbyder voksne udlændinge, der bor i kommunen, danskuddannelse, og optagelse til danskuddannelse sker efter henvisning fra kommunalbestyrelsen i bopælskommunen eller arbejdsformidlingen, jf. § 6. Kommunalbestyrelsen afholder udgifterne til danskuddannelse for kursister, der bor i kommunen, og taksten pr. modul aftales mellem kommunalbestyrelsen og udbyderen af danskuddannelse, jf. § 13.

Tilbuddet omfatter danskuddannelse i op til 3 år og omfatter danskuddannelse 1, der tilrettelægges for til kursister med ingen eller ringe skolebaggrund, danskuddannelse 2, der tilrettelægges for kursister, som har kort skole- og uddannelsesbaggrund fra hjemlandet, og danskuddannelse 3, der tilrettelægges for kursister, som har en mellemlang eller lang skole- og uddannelsesbaggrund fra hjemlandet, jf. § 3. Undervisningen er tilrettelagt i moduler, og udbyderne af danskuddannelse evaluerer kursisternes sprogtilegnelse undervejs i uddannelsesforløbet, herunder ved overgang mellem de enkelte moduler, jf. § 9, stk. 2. Det følger af § 5, at kursisterne aktivt skal følge det planlagte undervisningsforløb. Danskuddannelsen afsluttes med prøver henholdsvis prøve i dansk 1, dansk 2 og i dansk 3 og studieprøven. Personer, der ikke har været tilmeldt undervisning på et modul, der fører frem til de nævnte prøver, kan indstille sig til prøven som selvstuderende, jf. § 9.

Kommunalbestyrelsen har ansvaret for, at danskuddannelsen gennemføres efter reglerne i loven, jf. § 11, og kommunalbestyrelsen følger løbende uddannelsens forløb og resultater for den enkelte kursist på baggrund af indberetninger fra udbyderne af uddannelsen, jf. § 7.

6. Opmandens tilkendegivelse

Klagers principale påstand

Ifølge klagers principale påstand skal Studieskolen anerkende, at der også efter 1. august 2018 foregår undervisning i dansk til voksne udlændinge ved Studieskolen, der er omfattet af den af parterne indgåede tiltrædelsesoverenskomst. Indklagede har påstået frifindelse.

Påstanden angår tiltrædelsesoverenskomstens § 1, der er sålydende:

”Nærværende tiltrædelsesoverenskomst er gældende for lærere m.fl. ansat til danskuddannelse til voksne udlændinge m.fl. (p.t. lov 375) ved Studieskolen, danskafdelingen i København og evt. øvrig tilsvarende virksomhed (lov 375), som Studieskolen har ansvar for.”

Parterne er enige om, at undervisningen på Studieskolen i dag ikke er omfattet af tiltrædelsesoverenskomstens § 1, 1. led – ”danskuddannelse til voksne udlændinge m.fl. (p.t. lov 375) ... som Studieskolen har ansvar for”. Studieskolens varetagelse af undervisning ved danskud-

dannelsen i henhold til loven om danskuddannelse af voksne udlændinge m.fl. (nu lovbe- kendtgørelse nr. 901 af 19. august 2019) ophørte således, da Studieskolens aftale med Kø- benhavns Kommune herom ved udgangen af juli 2018 bortfaldt, efter at Københavns Kom- mune havde sendt opgaven i et udbud, som Studieskolen ikke vandt.

Uenigheden angår således alene, om der er undervisning på Studieskolen, der er omfattet af tiltrædelsesoverenskomstens § 1, 2. led – ”og evt. øvrig tilsvarende virksomhed (lov 375), som Studieskolen har ansvar for”. Parterne er herunder uenige om forståelsen af denne formulering og om, hvorvidt den holdundervisning i dansk for voksne udlændinge, der nu udføres på Studieskolen, kan anses for omfattet heraf.

Klager har anført, at formuleringen dækker undervisning eller anden virksomhed, der er iden- tisk med eller svarer til undervisningen omfattet af § 1, 1. led, om ”danskuddannelse til voks- ne udlændinge m.fl. (p.t. lov 375)”, uanset at undervisningen på Studieskolen ikke reguleres af loven om danskuddannelse til voksne udlændinge m.fl. Indklagede har anført, at formulering- en må forstås således, at der skal være tale om undervisning eller anden virksomhed, der er omfattet af og udføres i henhold til den nævnte lov.

Det må efter de afgivne forklaringer lægges til grund, at formuleringen af § 1, 2. led, ikke var genstand for nærmere drøftelser i forbindelse med parternes indgåelse af tiltrædelsesover- enskomsten. Det kan heller ikke efter de afgivne forklaringer nærmere fastslås, hvad formulering- en efter parternes fælles opfattelse skulle omfatte.

A fra Uddannelsesforbundet har således forklaret, at 2. led efter hendes opfattelse ikke omfatter undervisning, der sker i henhold til loven, idet denne undervisning efter hendes opfattelse er dækket af overenskomstens § 1, 1. led, men derimod undervisning i dansk, der svarer til danskuddannelsen. B, der forestod overenskomstforhandlingerne på vegne af Studieskolen, har forklaret, at han opfattede tilføjelsen i § 1, 2. led, således, at den alene om- fattede undervisning og andre aktiviteter, der foregik i henhold til loven, og herunder eventu- el ny uddannelse eller anden virksomhed, der måtte blive reguleret i denne lov.

Ordlyden af § 1, 2. led, omfatter ”evt. øvrig tilsvarende virksomhed (lov 375), som Studiesko- len har ansvar for”.

På grund af henvisningen i parentes til lovnummeret ”(lov 375)” og angivelsen af, at der skal være tale om virksomhed, som ”Studieskolen har ansvar for”, må ordlyden forstås såle- des, at tiltrædelsesoverenskomsten alene omfatter uddannelse eller anden virksomhed, som Studieskolen for kommunen havde påtaget sig ansvaret for i henhold til loven om danskud- dannelse for voksne udlændinge m.fl.

Hertil kommer, at omstændighederne i forbindelse med indgåelsen af tiltrædelsesoverens- komsten og overenskomstens karakter taler for, at tiltrædelsesoverenskomsten alene er til- tænkt anvendelse for undervisning på Studieskolen i henhold til det offentlige tilbud i loven om danskuddannelse til voksne udlændinge m.fl., og hvor undervisningen blev udført efter aftale med og mod betaling fra en offentlig myndighed. Parterne indgik således tiltrædelses- overenskomsten i 2005 forholdsvis kort tid efter, at Studieskolen i 2004 havde indgået aftale med Københavns Kommune om at udbyde undervisning i henhold til loven, og tiltrædelses-

overenskomsten indebærer, at løn- og ansættelsesvilkårene i en overenskomst på det offentlige område – nemlig overenskomsten for lærere m.fl. ved sprogcentre indgået mellem Kommunernes Landsforening/Københavns Kommune og Lærernes Centralorganisation – skal anvendes. Endvidere omfattede tiltrædelsesoverenskomsten ikke de lærere på Studieskolen, der på dette tidspunkt var aflønnet i henhold til reglerne under lov om folkeoplysning eller i henhold til individuelle ansættelseskontrakter.

På den anførte baggrund findes tiltrædelsesoverenskomstens § 1, 2. led, ikke at omfatte undervisning i dansk til voksne udlændinge, der ikke sker i henhold til loven om danskuddannelse til voksne udlændinge m.fl.

Spørgsmålet er herefter, om den holdundervisning i dansk, der efter 1. august 2018 foregår på Studieskolen på kommerciel basis, har en sådan lighed med undervisning omfattet af loven om danskuddannelse til voksne udlændinge, at denne undervisning må sidestilles med undervisning efter loven og dermed anses for omfattet af tiltrædelsesoverenskomsten.

Det må lægges til grund, at Studieskolens undervisning på nogle hold med hensyn til indholdet af undervisningen, undervisningsmaterialer og undervisningsform har en vis lighed med undervisning, der udføres under danskuddannelsen i henhold til loven. Studieskolens holdundervisning er imidlertid efter det oplyste hverken generelt eller for den enkelte elev tilrettelagt som et længerevarende undervisningsforløb med det mål, at eleverne kan aflægge prøver under danskuddannelsen, ligesom der ikke gennemføres modultests for at evaluere kursisternes sprogtilegnelse. Endvidere er rammerne for Studieskolens holdundervisning på væsentlige punkter forskellig fra de rammer, der gælder for undervisning i henhold til loven. Bl.a. udføres Studieskolens undervisning på kommerciel basis og uden henvisning af eleverne fra kommunen og betaling fra denne, ligesom der ikke er kommunalt tilsyn med undervisningen.

Der er herefter ikke grundlag for at sidestille Studieskolens undervisning i dansk efter den 1. august 2018 med den undervisning, der er omfattet af tiltrædelsesoverenskomsten.

På den anførte baggrund kan klagers principale påstand ikke tages til følge.

Klagers subsidiære påstand

Ifølge klagers subsidiære påstand skal Studieskolen anerkende at være forpligtet til at indgå overenskomst om nye opgaver, som ikke måtte være omfattet af tiltrædelsesoverenskomsten.

Klager har henvist til, at det følger af Hovedaftalens § 6, at der i en situation som den foreliggende skal indledes forhandlinger om en ny overenskomst, og til, at Uddannelsesforbundet den 5. oktober 2018 fremsatte begæring om indgåelse af overenskomst.

Indklagede har påstået frifindelse og har bl.a. anført, at hovedaftalen alene omfatter det arbejde, der er omfattet af tiltrædelsesoverenskomsten.

Ifølge tiltrædelsesoverenskomstens § 3 er de til enhver tid gældende hovedaftaler, der er indgået mellem Kommunernes Landsforening/Københavns Kommune og Lærernes Centralorga-

nisation gældende for de ved Studieskolen, danskafdelingen ansatte lærere m.fl. ved danskuddannelse til voksne udlændinge m.fl. (p.t. lov 375).

Tiltrædelsesaftalen og dermed bestemmelser i Hovedaftalen, herunder om en eventuel pligt til i visse tilfælde at indlede overenskomstforhandlinger, gælder således kun for så vidt angår lærere m.fl., der er ansat til at varetage undervisning ved danskuddannelse i henhold til loven om danskuddannelse til voksne udlændinge m.fl. Tiltrædelsesaftalen omfatter derimod ikke øvrige ansatte ved Studieskolen og overenskomstdækning af et nyt område.

Da Studieskolen som anført ovenfor vedrørende klagers principale påstand ikke længere udfører danskundervisning i henhold til loven eller undervisning, der må sidestilles hermed, og da tiltrædelsesaftalen ikke forpligter Studieskolen til at indgå overenskomst på områder, der ikke er omfattet af denne aftale, er der heller ikke grundlag for at tage klagers subsidiære påstand til følge.

Konklusion

Opmanden finder herefter, at Fonden Studieskolen Business skal frifindes.

København, den 3. december 2019

Hanne Schmidt